

ARHIEREUL – SLUJITOR DEMN ȘI CONDUCĂTOR SMERIT ÎN BISERICĂ*

† **TEOFAN**, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Viața arhiereului este o luptă continuă pentru a găsi, a descoperi calea pe care trebuie să meargă în slujirea Bisericii lui Hristos din eparhia primită spre cărmuire. El provine din lumea monahilor și este destinat să aparțină în continuare acestei lumi. În același timp, el este îmbrăcat în veșmântul autorității și este chemat să poarte cu demnitate acest veșmânt. De fapt, dubla dimensiune a vieții arhieresti este arătată în mod exterior și de veșmintele pe care arhiereul le poartă. Camilafca monahală și mitra împăratească, metaniile de călugăr și cărja episcopală sunt elementele cele mai evidente prin care este definită calea parcursă de arhiereu în slujirea Bisericii lui Hristos.

Viața arhiereului este, așadar, tensiune continuă între starea de monah și cea de conducător al eparhiei. Din întrepătrunderea celor două rezultă autoritatea episcopală, în adevăratul sens al cuvântului. Dacă există vreun cuvânt care să definească în mod adecvat chipul arhiereului, latinescul *auctoritas* se apropie cel mai mult, cred, de scopul urmărit. *Auctoritas* implică deopotrivă smerenie și presanț; *auctoritas* comportă în același timp simplitate și demnitate; *auctoritas* presupune atât căldură, cât și fermitate; *auctoritas* implică bunătate și exigență.

Sfinții Părinți, mulți dintre ei arhieriei ai Bisericii, au intuit, în viața și prin scrierile lor, adevărul cu privire la calea paradoxală – îmbinare între smerenie și măreție – pe care trebuie să o parcurgă arhiereul. Sfântul Ioan Gură de Aur vorbește despre episcop ca despre un om care „trebuie să fie cucernic, dar lipsit de mânie; temut, dar

---

* Cuvânt rostit de Înaltpreasfințitul Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, la deschiderea Ședinței Sfântului Sinod, 29 octombrie 2010.

iubit; autoritar, dar popular; drept, dar larg la suflet; smerit, dar nu slugarnic; aspru, dar înțelegător”¹.

Sfântul Grigorie cel Mare (Dialogul), vorbind despre „calitățile necesare pentru acela care vrea să ajungă la conducerea sufletelor”, îl definește pe unul ca acesta ca „plin de milostivire și gata oricând să ierte, dar în așa fel încât cu iertarea pripită să nu se lase abătut de la limitele dreptății”². Același Sfânt Părinte vorbește despre păstorul de suflete, ca unul care trebuie „să fie în stare să se ridice peste toți ceilalți prin rugăciune și contemplație”, dar „dorința câștigării înălțimilor spirituale să nu-l facă să uite nevoile credincioșilor. Grijă pe care, de altfel, trebuie să o poarte pentru nevoile semenilor să nu-l facă să neglijeze datoria de a se înălța la lucrurile cerești. Sfântul Apostol Pavel e exemplul viu al unui atât de mare echilibru al slujirii pastorale. De fapt, a fost înălțat în rai și a văzut în al treilea cer lucruri nevăzute și tainice, și de la contemplarea lucrurilor nevăzute își îndreaptă privirea spre raporturile dintre soți, pe care le reglementează în dispoziții practice transmise în prima Epistolă către Corinteni: «Dar, din cauza desfrânării, fiecare să-și aibă femeia sa și fiecare femeie să-și aibă bărbatul său. Bărbatul să-i dea femeii iubirea datorată, asemenea și femeia bărbatului» (I Corinteni 7, 2-3). Extraordinar! Iată că Sfântul Apostol Pavel, care a pătruns tainele cele cerești, își îndreaptă atenția lui și spre raporturile dintre soți, la care privește cu o înțelegere adâncă și omenească. Ochiul, răpit în extaz, vede tainele lui Dumnezeu, dar, plin de milă și de compătimire, își deschide inima la tainele slăbiciunilor omenești”³.

Am citat pe larg un text al Sfântului Grigorie cel Mare, episcopul Romei, pentru că aici se văd, în modul cel mai clar cu putință, lumea, spațiul, ambianța, contextul în care arhiereul este chemat să-și împlinească misiunea, și anume: îmbinare armonioasă între starea de rugăciune care merge până la extaz și activitatea pastorală care atinge cele mai concrete aspecte ale vieții păstoriților.

Cine crede însă, dintre arhierei sau dintre alți membri ai Bisericii, că dobândirea, în slujirea arhierească, a echilibrului dintre

---

¹ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Despre preoție*, traducere de Pr. Dumitru Fecioru, EIBMBOR, București, 1998, p. 86.

² Sfântul Grigorie cel Mare (Dialogul), *Cartea regulei pastorale*, traducere de Pr. prof. Alexandru Moisiu, EIBMBOR, București, 1996, p. 44.

³ *Ibidem*, p. 59.

legătura adâncă și permanentă cu Dumnezeu și răspunsul adecvat și continuu dat nevoilor păstoriților ar fi un demers ușor accesibil se înșală amarnic. În istoria Bisericii s-au înregistrat nenumărate cazuri în care arhieriei de seamă, precum Sfântul Isaac Sirul, s-au retras din scaunul episcopal din cauza greutății de a găsi măsura dificilă, dar singura posibilă în viața arhierescă, între rugăciune și smerenie, pe de o parte, și activitatea pastorală, socială, culturală, economică, pe de altă parte. Pentru a opri tendința unor episcopi de a se retrage, din cauza greutăților administrative, din scaunele episcopale, canonul 9 al Sinodului al III-lea ecumenic afirmă că „odată ce (unui episcop) i s-a încredințat purtarea de grijă preoțească, (acesta) să o ție cu tărie sufletească și astfel să înfrunte ostenelele și să îndure sudorile cele ce vor fi lui răsplătite”.

Odată dorită sau acceptată hirotonia întru arhiereu, misiunea trebuie dusă până la capăt. Cu zile senine și ani furtună, prin răstigniri continue și străfulgerări de Tabor, arhiereul trebuie să parcurgă și în permanență să descopere calea de urmat. Și nu există altă cale decât cea a Arhierelui Celui Veșnic, Hristos, Dumnezeu-Omul. Spre El arhiereul trebuie să tindă. În El arhiereul găsește răspuns la toate frământările care-i definesc viața. Când se lasă cuprins de dulceața rugăciunii, arhiereul este chemat să-L aibă în față pe Hristos, Care propovăduiește Vestea cea bună, Care hrănește pe cei flămânzi, Care tămăduiește pe cei bolnavi. Când grijile administrative îl înconjură din toate părțile, arhiereul trebuie să-L descopere pe Hristos, Cel care Se retrage în pustie, singur, să Se roage. În momentele festive și aniversare, în cazul unor inaugurări de așezăminte misionare sau când este lăudat, arhiereul este chemat să audă, să înțeleagă, să-și altoiască pe ființa sa cuvintele lui Hristos: „Eu sunt blând și smerit cu inima”⁴, „Fericiți cei săraci cu duhul”⁵, „Cine se va înălța pe sine se va smeri, și cine se va smeri pe sine se va înălța”⁶, sau cuvintele Sfântului Apostol Pavel: „Ce am eu care să nu fi primit?”⁷. În clipele, deloc rare, în care ispitele „de la trup, de la lume și de la diavol”⁸ năvălesc asupra lui, arhiereul este chemat să se

---

⁴ Matei 11, 29.

⁵ Matei 5, 3.

⁶ Matei 23, 12.

⁷ I Corinteni 4, 7.

⁸ *Acatistul Sfântului Acoperământ al Maicii Domnului*, icosul 12.

identifice cu Hristos, Cel ce a zis: „Îndrăzniți, Eu am biruit lumea!”⁹. „Îndrăzniți, Eu sunt; nu vă temeți”¹⁰. În toate clipele vieții sale, arhiereul trebuie să-L aibă în față, să se identifice cu Hristos, Cel smerit și maiestuos, Cel blând și bun, dar care intră în templu și alungă cu fermitate pe cei care transformă Casa lui Dumnezeu în urâciune a pustiirii.

Viața Sfântului Apostol Pavel, a Sfinților Apostoli în general, este pentru arhiereu izvor de înțelegere a unei slujiri deopotrivă grele și frumoase, pline de defăimare și pline de slavă, în același timp, întristarea îmbinându-se continuu cu bucuria. „Prin slavă și necinste, prin defăimare și laudă; ca niște amăgitori, deși iubitori de adevăr, ca niște necunoscuți, deși bine cunoscuți, ca fiind pe pragul morții, deși iată că trăim, ca niște pedepsiți, dar nu uciși; ca niște întristați, dar pururea bucurându-ne; ca niște săraci, dar pe mulți îmbogățind; ca unii care n-au nimic, dar toate le stăpânesc.”¹¹

Viața arhiereului este, în sensul cel mai adevărat al cuvântului, tensiune continuă între stări aparent contrare. El este chemat să fie conducător, dar să-și exercite această demnitate în smerenie adâncă și dragoste infinită. El trebuie să fie judecător, dar judecata lui să fie nu doar dreaptă, ci și plină de iubire și lipsită de mânie. Simțul practic trebuie îmbinat cu rugăciunea continuă, activitatea socială cu dimensiunea ascetică, îndrăzneala cea către Dumnezeu cu conștiința propriilor limite.

Pentru exemplificare, am ales câteva referințe patristice din scrierile Sfinților Arhieri Ioan Gură de Aur, Grigorie de Nazianz (*Despre Preoție*) și Grigorie cel Mare (*Cartea Regulei Pastorale*).

Conducere smerită

„Mare maestru al conducerii”¹² trebuie să fie păstorul de suflete, spune Sfântul Grigorie cel Mare. „Suflet tare și foarte puternic”¹³, afirmă Sfântul Ioan Gură de Aur. De ce aceasta? „Capul Bisericii, spune Sfântul Ioan Gură de Aur, trebuie să fie, înainte de toate,

⁹ Ioan 16, 33.

¹⁰ Matei 14, 27.

¹¹ II Corinteni 6, 8-10.

¹² Sfântul Grigorie cel Mare, *op. cit.*, p. 41.

¹³ Sfântul Ioan Gură de Aur, *op. cit.*, p. 76.

foarte puternic, ca să poată ocârmui și pune în bună rânduială duhurile cele rele, care se ridică de jos, din restul trupului; dacă se întâmplă să-i fie capul slab, atunci, neputând respinge atacurile acestea aducătoare de boală, ajunge mult mai slab decât este și duce la pieire, odată cu el, și restul trupului.”¹⁴ „În afară de evlavie”, spune Sfântul Ioan Gură de Aur, păstorul are nevoie și de „multă pricepere”. „Cunosc mulți oameni care au stat toată viața închiși în chilia lor, oameni istoviți de post, care, atâta vreme cât li s-a îngăduit să fie singuri și să se îngrijească numai de mântuirea lor, bineplăceau lui Dumnezeu și sporeau, nu puțin, în fiecare zi, filosofia lor. Dar când au venit între oameni și au fost siliți să îndrepte neștiințele credincioșilor, unii, chiar de la început, și-au părăsit posturile pentru că nu erau destul de pregătiți pentru o slujire atât de mare; alții, siliți să rămână mai departe în posturile lor, n-au mai dus viața îmbunătățită de mai înainte și s-au păgubit și pe ei foarte mult și nici altora nu le-au fost de vreun folos.”¹⁵

Arta de a conduce în mod autentic în Biserică este dublată, fundamentată, întărită, condiționată chiar, de o mare smerenie. Fără aceasta, autoritatea episcopală devine tiranică, necruțătoare. În cadrul exercitării slujirii arhieresti, episcopul are parte, cum spune marele Gură de Aur, de „ocară, asupriri, cuvinte grele, zeflemele de la cei mici, unele făcute fără gând rău, altele pe bună dreptate, muștrări nedrepte și nemeritate și din partea superiorilor, și din partea inferiorilor”¹⁶. În smerenie și cu răbdare infinită, episcopul Bisericii „trebuie să rabde totul cu curaj; să nu se mânie când îl supără fără rost, nici când îl țin de rău degeaba”¹⁷. Prin răbdare și smerenie, arhiepiscopul „face bune raporturile dintre oameni, duce și ancorează sufletul ca într-un port liniștit”¹⁸, zice Sfântul Ioan Gură de Aur. Tot el avertizează asupra pierderii libertății, în situația celor care doresc episcopatul cu orice preț: „Nu spun că-i cumplit lucru să dorești această cinste (episcopatul); ci-i cumplit lucru să o dorești ca să ajungi stăpân și puternic. Această dorință, socot eu, trebuie izgonită din suflet cu toată sângeția. De la început, să nu lași să îți se cuibărească în

---

¹⁴ *Ibidem*, p. 73.

¹⁵ *Ibidem*, pp. 81-82.

¹⁶ *Ibidem*, p. 76.

¹⁷ *Ibidem*, p. 88.

¹⁸ *Ibidem*, pp. 87-88.

suflet, ca să poți lucra în toată libertatea. Omul care n-a dorit să se împodobească cu această cinste, nici nu se teme că o va pierde; iar odată ce nu se teme, poate săvârși orice faptă, cu libertatea ce se cuvine unor creștini. Dimpotrivă, dacă se teme și tremură că are să fie coborât din dregătorie, atunci suferă o amară robie, plină de o mulțime de necazuri, și este silit de multe ori să păcătuiască și față de oameni, și față de Dumnezeu¹⁹.

În exercitarea mandatului de conducător, episcopul este adesea pus în situația de a judeca, de a sancționa, de a pedepsi. Este, poate, cea mai grea latură a slujirii arhieriești, concretizată în anchete, cercetări, consistorii de toate genurile, recursuri, apeluri, caterisiri, depuneri din treaptă, opriri de la cele sfinte, canonisiri la mănăstiri, mustărări, avertismente, dojeni etc. În astfel de situații, arhierul se zbate între iertare, pe de o parte, și dreptate, pe de altă parte, între milă față de cel ce a greșit și obligația de a îndepărta răul din Biserică, între omul cu toate neputințele lui și respectarea rânduielilor bisericești, între atitudinea de pogorământ și cea de acribie.

Prima datorie a arhierului aflat în fața celui care a greșit și pentru care rânduiala bisericească prevede pedeapsă spre îndreptare sau chiar îndepărtare din slujba Bisericii este aceea de durere, de participare cu toată ființa, atât la drama prin care trece cel ce a păcătuit, cât și la suferința Bisericii. „Greșelile altora să le plângă ca și cum ar fi propriile lui greșeli”²⁰, este atitudinea recomandată de episcopul Romei, Sfântul Grigorie cel Mare. „Povățuitor te-a pus, nu te ține mare, fii întru ei ca și unul din ei”²¹, spunea înțeleptul Vechiului Testament. Mila, iertarea, dorința de îndreptare și o infinită dragoste trebuie să conducă inima arhierului aflat în situația de a judeca și sancționa persoane care au greșit în exercitarea slujirii în Biserică. În același timp, arhierul este chemat să înțeleagă că rânduiala în Biserică trebuie păstrată, canoanele respectate și prilejurile de sminteală evitate. „E necesar, spune Sfântul Grigorie cel Mare, să păstrăm în inimă smerenia, iar în fapte disciplina. Între acestea trebuie să existe raportul cuvenit, ca nu cumva, în timp ce se manifestă o îngăduință prea mare, să se piardă puterea disciplinei.”²²

---

¹⁹ *Ibidem*, p. 74.

²⁰ Sfântul Grigorie cel Mare, *op. cit.*, p. 44.

²¹ Înțelepciunea lui Isus Sirah 32, 1.

²² Sfântul Grigorie cel Mare, *op. cit.*, p. 66.

Echilibrul dintre iconomie și acribie, dintre iertare și păstrarea rânduiei, între milă și dreptate, între iubire și adevăr, între blândețe și fermitate este calea pe care este chemat arhiereul să meargă. Tentația de a înclina balanța spre o îngăduință prea mare sau spre o severitate prea aspră este mare. „Inima înfrântă și smerită” a arhiereului, singura pe care Dumnezeu n-o urgisește, cum spune psalmistul, multă sfățuire cu colaboratori pricepuți și onești, eliminarea oricărei judecăți omenești și a oricăror resentimente și ambiții personale și, în toate, frica de Dumnezeu sunt mijloacele prin care se descoperă calea. „Să fie iubire, conchide Sfântul Grigorie cel Mare, dar nu slăbiciune; să fie asprime, dar nu din aceea care duce la disperare; să fie râvnă, dar care să nu pedepsească fără măsură; să fie milostivire, dar care să nu cruțe mai mult decât este necesar.”²³

Simț practic și duh de rugăciune

În exercitarea slujirii în Biserică, arhiereul este chemat să îndeplinească sarcini aparent contradictorii, și anume: rugăciunea, pe de o parte, simțul practic în treburile administrative, pe de altă parte.

Rugăciunea trebuie să fie hrana arhiereului cea din toată vremea și din tot locul. Conștiința propriilor slăbiciuni îl așază pe arhiereu la rugăciune. Durerea păstoriților n-o poate purta arhiereul în modul cel mai deplin decât în rugăciune. Rugăciune la chilie, rugăciune în vremea Liturghiei. Rugăciune pentru sine, rugăciune pentru păcatele cele știute și cele neștiute ale preoților și credincioșilor mireni. Prin rugăciune, arhiereul dobândește harul Sfântului Duh, în care găsește izvor de inspirație pentru toate problemele eparhiei. Prin rugăciune, arhiereul dobândește viața în Hristos, se îmbogățește în Duhul Sfânt și devine părtaș al slavei lui Dumnezeu Tatăl. „Ce fel de om, se întreabă Sfântul Ioan Gură de Aur, trebuie să fie cel ce se roagă pentru toată cetatea, pentru tot omul [...], pentru toată lumea, care se roagă să facă pe Dumnezeu îndurător față de păcatele tuturor, nu numai ale celor vii, dar și ale celor morți? Sotcot că nu-i de ajuns pentru o rugăciune atât de mare nici îndrăznirea lui Moise și a lui Ilie. Ca și cum i s-ar fi încredințat întreaga lume, ca și cum ar fi tatăl tuturor oamenilor, așa se apropie preotul de Dumnezeu, rugându-se să se stingă războaiele de pretutindeni,

---

²³ *Ibidem*, p. 69.

să înceteze tulburările și, cerând, atât în rugăciunile din casă, cât și în rugăciunile din biserică, pace, an îmbelșugat, izbăvire grabnică de toate necazurile ce supără pe fiecare.”²⁴

Om al rugăciunii prin excelență, arhiereul este chemat să nu uite că responsabilitatea sa este aceea de a se îngriji de treburile administrative, economice, gospodărești ale eparhiei. Zidirea de biserici, restaurarea celor existente, înființarea și coordonarea așezămintelor educaționale, sociale, medicale, economice sunt sarcini fără de care nu se poate concepe slujirea arhierescă. În exercitarea acestei slujiri, „episcopul, spune Sfântul Ioan Gură de Aur, trebuie să fie neapărat în legătură cu bărbați care au soții și care cresc copii, care au slugi și slujnice, cu bărbați foarte bogați, cu bărbați care fac politică, cu bărbați cu funcții înalte”²⁵. „El trebuie să fie, continuă dumnezeiescul Ioan Gură de Aur, nu numai blând și răbdător, dar, nu mai puțin, și bun gospodar [...]. Episcopul deci trebuie să fie foarte chibzuit, ca să lucreze în așa fel încât nici s-o micșoreze, ci să împartă îndată la cei nevoiași tot ce strânge, iar averile Bisericii să le adune în inimile credincioșilor săi.”²⁶

Îndeplinirea cu eficiență, corectitudine și transparență a responsabilităților administrative și economice nu trebuie să-l îndepărteze pe arhiereu de misiunea sa primă, aceea de a purta crucea suferinței păstoritilor și bucuria lor, prin rugăciune, în fața tronului Preasfintei Treimi. De fapt, puterea arhierelui de a-și îndeplini, în mod concret, sarcinile administrative ține tot de starea de rugăciune. „Atunci când (păstorii de suflete) sunt nehotărâți asupra a ceea ce au de făcut, spune Sfântul Grigorie cel Mare, chinuți de îndoieli, zăbavnici în a porunci, se reculeg prin rugăciune, refugiindu-se în ea ca într-un cort al mărturiei. Acolo vor întreba pe Dumnezeu ca dinaintea Chivotului legii. Vor citi în ei înșiși paginile care cuprind răspunsul lui Dumnezeu la dezlegarea îndoielilor lor.”²⁷

Viața întregă a arhierelui trebuie să fie, așadar, îmbinare continuă între contemplație, prin rugăciune, și acțiune practică în cele mai concrete aspecte ale vieții. Păstorul de suflete să fie, spune Sfântul Ioan Gură de Aur, „un om care să aibă legături cu oamenii, care

---

²⁴ Sfântul Ioan Gură de Aur, *op. cit.*, pp. 137-138.

²⁵ *Ibidem*, p. 139.

²⁶ *Ibidem*, p. 88.

²⁷ Sfântul Grigorie cel Mare, *op. cit.*, pp. 60-61.

să se descurce în toate treburile vieții, dar să-și poată păstra, întregi și nezdruccinate, mai bine decât monahii, curăția vieții, liniștea sufletească, sfințenia, răbdarea, înfrânarea și celelalte virtuți ale monahilor”²⁸. „Trebuie să cunoască viața în întregul ei, tot atât de bine ca și mireni, dar să fie desfăcut de viață, tot atât de mult ca și monahii.”²⁹

Concluzii

Arhiereul este, după spusele Sfântului Apostol Pavel, „luat dintre oameni, pus pentru oameni, spre cele către Dumnezeu”³⁰. El aparține deopotrivă lumii de sus și realităților de jos. Cât de mult slujește acestora din urmă, în aceeași măsură devine părtaș al Împărăției încă din această viață. „Iubirea, spune Sfântul Grigorie cel Mare, atinge înălțimile cele mari, atunci când se apleacă cu milostivire asupra necazurilor celor de jos.”³¹

„Scopul cel mai de seamă al preoției, spune Sfântul Grigorie de Nazianz, este să-l facă Dumnezeu și părtaș fericirii celei de sus pe cel ce aparține cetei celei de jos, pe om.”³² Pentru aceasta, arhiereul trebuie să fie trăitor, prin experiență duhovnicească, al celor dumnezeiești și cunoscător, prin experiență umană, al celor pământești. El este precum stejarul. Cu cât se înalță mai frumos spre cer, cu atât, din cauza furtunilor care se abat asupra lui, se înrădăcinează mai mult în pământ. Pe măsura reușitelor edilitare, educaționale, sociale sau economice trebuie să fie și sentimentul nimicniciei, al neputinței personale prin care să lucreze harul lui Dumnezeu.

Se cuvine ca bucuria împlinirilor frumoase să nu-l facă pe arhiereu să uite „a medita la slăbiciunea lui în fiecare zi”³³, cum zice Sfântul Grigorie cel Mare. Eventualele realizări în câmpul pastorației nu trebuie să-l împiedice pe arhiereu să constate că Hristos nu a luat chip în el și nici în cei păstoriți în mod desăvârșit. Pentru aceasta,

---

²⁸ Sfântul Ioan Gură de Aur, *op. cit.*, p. 143.

²⁹ *Ibidem*, p. 139.

³⁰ Evrei 5, 1.

³¹ Sfântul Grigorie cel Mare, *op. cit.*, p. 58.

³² Sfântul Grigorie de Nazianz, *Despre preoție*, traducere de pr. Dumitru Fecioru, București, 1987, p. 170.

³³ Sfântul Grigorie cel Mare, *op. cit.*, p. 61.

el se află continuu „în durerile nașterii”³⁴, căutând a dobândi min-
tea, „gândul lui Hristos”³⁵. Conștient că nu este „stăpân peste Bise-
rici”³⁶, după spusele Sfântului Apostol Petru, ci slujitor al bucuriei
Bisericii, arhierul devine prelungirea, între credincioșii păstoriți,
a lui Hristos, Dumnezeu-Omul.

---

³⁴ Galateni 4, 19.

³⁵ I Corinteni 2, 16.

³⁶ I Petru 5, 3.

The Archiereus – Worthy Servant and Humble Leader in the Church

† TEOFAN,
Metropolitan of Moldavia and Bucovina

The Archiereus is, according to the Apostle Paul, „taken from among men is ordained for men in things pertaining to God” (Hebrew 5:1). He belongs to the world above alike to the realities below. Inasmuch he serves the latter, equally he takes part in the Kingdom from this life.

The life of the Archiereus is a continuous struggle to find, to discover the way he must walk serving the Church of Christ beginning with the diocese received to rule. He comes from the monks’ world and is intended to remain in this world. At the same time, he is wearing the garment of authority and dignity and he is called to wear with dignity this garment. The Archiereus’ life is a tension between the monk state and the state of the diocese’s leader.

The Archiereus must be one who lived by spiritual experience the divine and he must know by human experience the earthly things. He is like the oak. The more he beautifully ascends to the sky, the more is rooted in ground, due to the storms that befall him. Being himself aware that he is no „lord of the Church” (1 Peter 5:3), but the servant of Churches joy, the Archiereus becomes the extension between the believers of Christ, the God-Man.